

P. S. Science & H. D. Patel Arts. College, Kadi
Internal Examination
B.A. Semester:II

Sanskrit-EO-106 (भर्तृहरिविरचितम्-नीतिशतकम्)

Total Marks: 40

Time: 8:30 to 10:30

Date: 10/03/2018

प्रश्न- (अ) श्लोकोनां गमते त्रयं श्लोकोनुं साधांतरं करो. ८

(१) यदा किञ्चिज्ज्ञोऽहं द्विष इव मदानन्धः समभवं

तदासर्वत्रऽस्मित्यभवदवलितं मम मनः ।

यदाकिञ्चित्किञ्चिद् बुधजनसकाशादवगतं

तदा मुखोऽस्मीति ज्वर इव मदो मे व्यपगतः ॥

(१) शिरःशार्धं स्वर्गात्पतति शिरसस्तत्क्षितिधरं

महीघ्रादुत्तुङ्गादवनिमने श्वाऽपिजलधिम्

अधोऽधो गङ्गेयं पदमुपगता स्तोकमथवा

विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपातः शतमुखः ॥

(२) जाड्यं धियो हरति सिञ्चति वाचि सत्यं

मानोन्नतिं दिशति पापमपाकरोति ।

चेतः प्रसादयति दिक्षु तनोति कीर्तिं

सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम् ॥

(३) जातिर्यातु रसातलं गुण गणस्तस्याप्यधो गच्छतु

शीलं शैलतटात्यपतत्वभिजनः संदह्यतां वह्निनां ।

शौर्यं वैरिणि वज्रमाशु निपतत्वर्थाऽस्तु नः केवलं

येनैकेन विना गुणास्तृणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥

(४) शशी दिवसधूसरो गलितयौवना कामिनी

सरो विगतवारिजं मुखमनक्षरं स्वाकृतेः ।

प्रमुर्धनपरायणः सततदुर्गतः सज्जनो

नृपाङ्गणगतः खलो मनसि सप्त शल्यानि मे ॥

प्रश्न- (ब) गमते वे ससंदर्भं समञ्जसो.

५

(१) ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति ।

(૨) વિશેષતઃ સર્વવિદાં સમાજે વિભૂષણં મૌનમપણ્ડિતાનામ્ ।

(૩) વિધ્યાવિહીનઃ પશુઃ

(૪) સર્વે ગુણાઃ કાચ્ચનમાશ્રયન્તે ।

પ્રશ્ન-૨ મુક્તકના લક્ષણો આપી નીતિશતકનું મુક્તક કાવ્ય તરીકે ૧૪
મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રશ્ન-૨ (ગમેતે બે ટૂંકનોંધ લખો)

(૧) ભર્તૃહરિનું જીવન .

(૨) મૂર્ખનો ઉપહાસ

(૩) વિદ્યાનો મહિમા

(૪) ભર્તૃહરિની શૈલી

પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ આપો. ૧૨

(૧) ભર્તૃહરિએ કેટલા શાતકોની રચના કરી? તેમાના નામ જણાવો.

(૨) મુક્તક કોને કહેવાય?

(૩) ભર્તૃહરિના મતે કોને સમજાવી શકાતા નથી?

(૪) ભર્તૃહરિના મતે સજ્જન અને દુર્જનમાં શું ફેર છે?

(૫) ધનની કેટલી ગતિ છે? કઈ કઈ?

(૬) ભર્તૃહરિના મતે કોણ કોણ પોતાની કૃષતાને કારણે શોભે છે?

(૭) માણસના પરાક્રમમાટે કોણ જવાબદાર છે? કેવી રીતે?

(૮) કયા છ ગુણોથી રાજ્યાશ્રયને ફાયદો છે?